

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De Obligatione Matrimoniali secundum Legem Naturae

Wernher, Johann Balthasar von

Lipsiae, 1698

§. X

urn:nbn:de:bsz:31-102612

subjicere. Manifestum potius est ex Genes. XVI. v. 5. quòd ista locutio coincidat cum *in conjugium dare*, quam explicationem etiam desiderat finis per parabolam intentus; Ut enim pauperis ovis notat uxorem Uriæ, sic oves divitis respondent uxoribus Saulis Davidi in conjugium datis. Nam absolute primum, uti bene *Osiander ad Grot. p. m. 149. observat*, dicit: *Dedi tibi donum Domini tui*; deinde per exaggerationem & novi beneficii recensitionem determinatè, *& uxores Domini tui in sinum tuum*, ut adeò his peculiaris traditionis modus denotetur.

§. X.

Posteaquam ergo hactenus evicimus, non quidem Jure N, sed tamen lege divinà interdictam polygamiam esse, proximum jam est, ut disquiramus: *Utrum uxorem sibi eligere feminam, quancunque liceat, an verò matrimonium in certis gradibus sit Jure N. prohibitum?* Et id quidem de linea recta in infinitum asserere nullus omnino dubito. Scio equidem, multos hodiernum Viros Eru- ditissimos in ea herere sententia, quòd nullum certum & firmum Juris Naturalis fundamentum offendi queat, Matrimonium inter ascendentes & descendentes contractum J. N. repugnare. Atque hinc etiam haud pauci eò delapsi sunt, ut crederent, in linea recta gradibus vel omnibus, vel saltem remotioribus licitum esse matrimo- nium, è quorum numero *Covarravius* est *Tom. I. P. 2. c. 6. §. 6. n. 13* ubi evincere conatur, *prohibitionem in linea recta non nisi ad vigesi- mum gradum extendendam esse*. Alii autem evidentem se rationem reddere non posse, confessi, presidium in insita in ipsis affectibus fuga quadam talis conjunctionis quaerunt. vid. *Grot. de I. B. & P. libr. II. c. V. §. 12. & Illustr. Dn. de Kulpis Coll. Grot. Exercit. IV. §. 7. l. 2.* ubi hac de re ita edisserit: *Sicuti in naturalibus dantur principia prima indemonstrabilia à priori, quae suapte sponte in sensus incurrunt; ita in moralibus quoque dantur, quorum veritas absque ulla ratiocinatione intellectui rectè conformato se insinuat; tale est hoc: ANNUPTIIS PARENTUM ET LIBERORUM ABSTINENDUM EST.* Et in ipso §. VII. dubitat Magnum illud Ingenium, an determinari possit, quinam gradus spectatim Jure Nat. sint prohibiti. Et sane quod *Plutarchus*, citante *Grotio* & eum secutus *Augustinus de Ci-*

vāna. Summum nefas, defuncti Patris cubile, quod, tanquam res sacra, sintactum sibi oportuit, contemneret, neque senectutis neque materni nominis verecundiam tangi eundem ejusdem esse filium & maritum, eandem ejusdem Matrem & uxorem. Inde etiam Paulus Ictus contra pudorem, ait, naturalem esse, Filiam uxorem ducere. Et apud Ovid. ita Myrrh.

Nec quod confundas & jura & nomina sentis?

Tunc eris & matris pellex & adultera Patris?

Tunc Soror nati, genitrixq; vocabere Fratris?

Theodoretus Q. 24. in Levit. tales concubitus reponit inter ea, quæ unanimi consensu homines execrantur; adeo ut nonnullos quærere ibidem faciat, cur prohibuerit DEUS ea, quæ nunquam contingere soleant? Sed contigit hoc, prohi dolor! apud Persas sanè olim consuevisse Parentes Liberis se miscere, accepimus. Unde hoc nomine in ipsos acriter invehitur Philo de Special. LL. & sub finem hæc, citante Pufend. VI. §. 52. addit: Quo nihil excogitari potest magis impium, conspurcari defuncti Parentis thalamum, cui maxima debeatur Religio, matri exhibere nullam reverentiam, filium eundem & maritum fieri, matrem vicissim uxoris nomen assumere, communes Liberos patris quidem fratres matris nepotes censeri. Atque hoc ita in linea recta obtinet. In limite autem transverso, quod nuptiarum prohibitionem concernit, merito distingvimus inter Jus naturale & positivum. Illo enim, naturali nimirum Jure nullus in collateralis linea gradus prohibitus. Quamvis haud paucos secus existimare sciam; sed nullâ solidâ ratione nituntur; quod vel ex eo solo satis evidenter liquet, quod sub initium generis humani etiam in primo lineæ collateralis gradu matrimonium fuerit necessarium; quod fieri non potuisset, ne quidem per dispensationem divinam, nisi secundum Jus Nat. tales conjunctiones in numero indifferentium forent, utut aliquantum ad alteram moralitatis partem inclinantes. Unde jam quodammodo liquere potest, quid sentiendum de eorum opinione sit, qui statuunt, dispositionem, quæ habetur Levit. 18. esse juris divini universalis moralis, seu eandem graduum prohibitionem, quæ ibi traditur, etiam J. N. obtinere, quod concedi ipsis per ea, quæ diximus, nullo sanè modo potest. Qvicun-

Quicunque enim in transverso limite gradus citato loco prohibentur, neutiquam Jur. N. repugnant, nisi genus humanum per plures incestus multiplicatum absurdè & impiè velis asserere vid. *Dn. ALBERTI* (cujus *M. Viri* fatum heu quam fatale nobis!) *Compend. J. N. Orthod. P. II. c. X. §. 14.* Neque solido fundamento nititur, quam hic nonnulli afferunt, distinctio, inter *Jus N. primævum & secundarium*; nullam enim, quæ distinctionem hanc roboret, rationem, video; & si qua esset, in utriusque objecto haud dubiè quærenda esset; nullum autem tale discrimen hic locum invenire, ita evinco. Aut Objectum juris naturæ, quod vocant, secundarii sunt res necessariae seu morales, sive quæ præciso omni ad Legem intuitu convenientiam vel disconvenientiam cum creatura rationali involvunt, aut indifferentes sunt; si hoc impetro, quod volo; sin autem prius, unum idemque erit Jur. N. primævi & secundarii objectum, adeoque citra necessitatem distinguuntur. Vanum est, quod ex aliorum mente objeceris, differre hæc duo in eo, quod actionum, quæ Juris Nat. primævi objectum constituunt, moralitas sub initium statim generis humani plenum vigorem obtinuerit, cum contra moralitas earum actionum, circa quas I. N. secundarium versetur, demum se post multiplicatum genus humanum exeruerit: Quæso enim te, quo tempore, aut in quibus primùm se exercere cœpit, hæc, quam dicis, moralitas? An ergo actiones eadem primis temporibus, cum multiplicandus esset mundus, indifferentes erant? Quomodo verò postmodum sine nova Lege aut dispositione interveniente è numero indifferentium exemptæ sunt? quamobrem rectè negat *Boeclerus Comment. ad Grot. L. II. c. 5. §. 13.* *Probatum adhuc esse, humano generi aliam legem naturalem, quam illam mentibus (& uniformiter quidem) inscriptam & à Mose repetitam, DEUM dedisse.* Ex quo apparet, approbari illa *Osiandri* non posse, cum eandem I. N. in primævum & secundarium distinctionem implicite hunc in modum tractat: *Probè distingvendum inter ea, quæ sunt Juris Naturalis strictè sic dicti, cujus oppositum habet intrinsicam turpitudinem divinitus indispensabilem; & inter ea, quæ sunt Juris N. laxiori modo sic dicti; illa prohibitio graduum non est priori modo, juris naturalis, sed posteriori modo, & consequenter humanicus quidem indispensabilis, omnes homines obligantis, non tamen divinitus indispensabilis, aut absolutè immutabilis.*

C

bilis.

bilis. Est juris naturalis non absoluti sed hypothetici, quod regnat superposita multiplicatione generis humani, de quo in libro primo. Et juris naturalis non prout inter prima principia & naturalia subsistit, sed ut ad moralem positionem se porrigit. Hypotheticum tale I. N. divinitus dispensabile agnoscere nullum possumus; quicquid enim ex convenientia vel inconvenientia cum natura humana per Voluntatem divinam moralitatem nactum est; id solum Iuris N. est, & circa id DEUS dispensare non potest. Et idem tamen *Observat. ad Grot. I. II. c. 5. 1b. 13.* ita scribit: *non probabile, datas illas Leges, ut demum exercerent vim suam post multiplicatum genus humanum, sed potius, si talis Lex fuisset data, in crescente multiplicatione videretur demum lata esse.* In sequentibus autem à se rursus dissentit, & contrariae Sententiae favet. Verba enim ejus hæc sunt: *Aut si Adamo data, tamen vim suam exeruisse diffuso sanguine humani generis; cum in præcedentibus id non probabile esse pronuntiasset.* Quamobrem dicendum potius videtur, prohibitiones graduum in linea collateralis, quæ extant Lev. XIII. quia Iuris N. non sunt, ut ostendimus, & omnes tamen in universum homines obligant, quod liquet ex Lev. XX. v. 22. 23. it. c. XVIII v. 24. 25. 27. propterea juris divini universalis in specie talis seu voluntarii, ut alii loqui placet, esse, seu nuptias tales non nisi præcepto divinæ Voluntatis inventum ivisse. Ais: qui verò Gentes ob eas neglectas excisæ & sedibus suis, c. l. dimotæ sunt, cum eò tempore, quo everisæ sunt, nondum Lex prohibitiva extiterit, Lex autem non lata aut promulgata nullam obligationem producere apta sit? Verùm respondeo negando, prohibitionem istarum nuptiarum demum Lev. XVIII. factam; quin potius à posteriori ex eò ipso, quòd ob talia matrimonia everisæ dicuntur Gentes, antequam prohibitio Levit. XVIII. fieret, manifestè liquet, necessariò jam antè olim à DEO Legem prohibitivam & probabiliter quidem Patriarcharum tempore propositam fuisse, quæ mediante traditione, postmodum à posteris cognita, à multis autem Gentibus violata est; quæ proinde hoc ipso gravissimi se peccati reos constituerunt. Dixi autem, Patriarcharum *probabiliter* tempore hoc voluntatis divinæ præceptum datum esse; neque enim id certò determinari potest. Hebræorum sanè sententiam non probò, cum hæ-

rum Legum aliquas v. g. *ne fratribus Sorores misceantur*, censent ipsi
Adamo datas esse, simul cum *Lege de DEO colendo, jure dicendo, non
fundendo sanguine, non colendis Diis falsis, non rapienda re aliena*,
ita tamen, ut Leges conjugales vim suam non exercerent, nisi post
multiplicatum jam factis humanum genus, quod ipso initio sine fra-
trum & sororum nuptiis fieri nequiverit. vid. *Grot. de I. B. & P. L.*
II. c. V. §. 13. n. 5. Neque enim probabile, DEUM promulgasse ho-
minibus legem expressè, quam tamen non nisi post aliquod interval-
lum obligare vellet. Et fuisset, ut supra diximus, incertum, in qui-
bus præcisè personis vim suam primùm deberent exercere. Placent
nobis potius Michaelis Ephesi ad Quintum Nicomachiorum verba,
quæ ex Cajetano in Matth. c. XIX. adducta, vide apud *Grotium L.*
II. c. V. §. 13. n. 6. p. m. 465. Τὸν αὐτὸν Φῶν μίγνυθαι τῇ ἀδελφῇ,
ἐξ ἀρχῆς ἢ ἀπὸ πορνεῖν ἢν, νόμος δὲ τοῦ θεοῦ, μὴ μίγνυθαι ποτὶ
τὸ διὰ πορνεῖν, Fratrem cum sorore concumbere, ab initio res medi-
erat. At lege adversus tales concubitus positâ, multum refert, observe-
tur lex, nec ne. Nec verò metuendum, quod veretur Celeberrimæ
Memoriæ Viri Dni. ALBERTI Comp. J. N. Orthodox. Theol. conform. p.
II. c. X. §. II. *ne pudor naturalis, quo humaniores gentes post multipli-
catum genus humanum hujusmodi nuptias (fratrum imprimis cum so-
roribus) respuerunt, elevetur, si à non naturali causa derivetur.* Vi-
detur enim ambiguitas latere in vocibus, *naturalis causa*; vel enim
per eam notatur naturæ quædam inclinatio, & sic pudorem illum
moratorum gentium utiqve etiam nos causâ naturali adscribimus;
vel significat juris naturæ propriè sic dicti præceptum, & vi hæcte-
nus dictorum rectè negatur, tale aliquod præceptum pudoris illius
in gentibus fontem esse, qui propterea tamen non elevatur, sed po-
tius confirmatur, dum à lege divinâ positivâ robur accipit. Leve
quoque est, quod ad evincendum, interdicta, quæ habentur Levit.
XVIII. à mero I. N. venire, eradicationem gentium, de quâ c. I.
urgent, quasi ea sit supplicium malefici contra ipsum Ius terræ, &
naturalem instinctum, peccantis. Vid. *Ziegl. Not. ad Grot. 2. II. c. V.*
§. 13. Quis enim pœnam hanc ad eos solos, qui in jus naturæ im-
pingunt, restrinxit? Aut qui non eos etiam evomuisse dici queat ter-
ra, qui in legem positivam divinam malitiosè peccarunt? Sunt

autem foeminae, cum quibus iure divino positivo universali matrimonio est prohibitum, hæ: Mater, filia, soror, avia, neptis, amita, matertera, noverca, socrus, uxor patris, uxor avunculi, uxor fratris, soror uxoris, privigna; filia privigna, neptis privigna, nurus. Vid. Pomer. ad Instit. Tit. X. L. I. de Nups. Ubi observandum, quod non personæ, sed gradus respiciendi sint, & sic prohibitum sit matrimonium, v. gr. cum sororis filia, quia jungi matertera, quæ cum avunculo in eodem gradu consistit, expressè sit vetitum. Ubi enim eadem ratio, ibi eadem quoque juris dispositio valere debet. Improbanda igitur opinio Grotii, qui cum aliis nonnullis statuit l. II. c. 5. §. 14. vetitum non esse, cum fratris filia conjungi; propterea, quod is gradus non sit expressis verbis prohibitus, putatque rationem prohibitionis applicari congruè non posse. Causam enim, cur matrimonium cum amita vetaret DEUS, videri fuisse, ne familiaris ejusmodi personarum conversatio stupris daret ansam, quod metuendum non fuerit inter patruos & fratrum filias, utpote inter quas personas rarum fuisset commercium, cum contra viri juvenes domos avorum & aviarum assidue frequentare assueverint. Quamvis enim concurrisset (de quo tamen adhuc dubitare licet) hanc rationem largiamur, neutiquam tamen pro principali, multò minus pro unica & solitaria haberi potest; Sed præcipua haud dubiè fuit nimia propinquitas sanguinis, quæ facit, ut amita parentis quasi locum obtineat. Quod idem cum & in patruo eadem plane ratione deprehendatur, cum eo quoque nuptias esse vetitas, rectè diximus. Et mirari hic subit Gronovium, qui matrimonium inter amitam & fratris filiam esse tanquam inter matrem & filium, matrimonium autem inter patruum & fratris filiam velut inter fratrem & sororem esse, contendit; quæ assertio nullo sanè fundamento nititur, cum patruus intuitu fratris filia non secus rationem patris obtineat, atque amita respectu fratris filii rationem matris. Videtur autem in hunc errorem delapsus, dum priori casu pro una persona habuit patrem & amitam, eum fratrem & sororem; posteriori autem patrem & filium. In eo etiam Hugo Grotius gravissimum erat errorem, quod l. II. c. 5. §. 14. n. 1. statuit, non nisi illud voluntatis divina præceptum, quod prohibet matrimonium inter fratres & sorores, propriè tale esse, seu vim legi obtinere;

Cætera

Cætera autem non tam præcepta & leges esse, quàm cautionem, solum continere. Impia & periculosa sententia, & profectò, si verum amas, in perniciosi honestatis nata! Ita enim saltem principes, qui nulli legi civili parent, licentiam sibi in illos gradus sument, quibus tamen hac in parte non secus atque privatis obsequii gloria relicta est; uti rectè judicat Celeberrimus *Dn. de Kulpis. Coll. Grot. Exerc. 4. §. 6.* Quid verò? Annon ubique DEUS pari severitate prohibet? Annon in transgressores par ubique iræ divinæ fervor? Audi, quæ præcedunt prohibitiones illas, & quæ sequuntur, & sedulo attende! *Ego, inquit sub initium, sum Dominus DEUS vester; juxta consuetudinem Ægypti, in qua habitastis, non facietis! &c. Item: Sed observabitis meas; Quicumque enim hominum (adverte ad generalitatem) eas servat, per eas vivet. Ego enim sum Dominus. Succedunt postmodum prohibitiones, quas excipit denique sanctio generalibus, & invariato sensu, aliis aliisque verbis concepta: Ne polluantur in omnibus his, (nota generalitatem & erubescere) quibus contaminatae sunt universa gentes, & Non facietis ex omnibus abominacionibus istis. Omnis anima, qua fecerit de his abominacionibus quippiam peribit. Quare pudeat Grotium, locutiones tam manifeste generales, & toties expressè repetitas restringere non nisi ad aliqua prohibitionis capita. Unum est, quod sententiæ suæ quarit præsidium; nempe, quòd eodem capite matrimonium simultaneum cum duabus sororibus sit vetitum; Cùm tamen Jacobi sanctissimi Viri exemplum satis ostendat, non adeò grave illud peccatum inferre. Neque enim per hoc Jacobi exemplum id evincipote est; cum eo casu dispensatio divina haud dubiè intervenerit; vel error aliquis condonatus ipsi fide in Christum, uti vult *Gerhard. Loc. de Conjugio pag. 456. & Ziegl. Not. in Grot. L. 2. c. V. §. 11. Seld. L. V. c. 9. Buxtorf. de Sponsal. p. 1. §. 19. Canones, quos Grotius de I. B. & P. pag. 468. in testimonium arcessit, Apostolicos, quos vocant, supposititiis esse, oculatiores jam dudum omnes confessi sunt. Dicitum est, prohiberi uxoris sororem duci. Quod si capiatur de conjugio simultaneo, res est extra dubium, ob expressa verba in *Levit. XVIII. v. 18.* Gravior autem est quæstio, & nostris præsertim temporibus accerrimè agitata: *An liceat ducere uxoris suæ defunctæ so-***

rorem? Ratio negandi, quod *ib. v. 16.* expressè vetitum, ducere de-
 mortui sui fratris uxorem. Ratio autem affirmandi est, quod *v. 18.*
 prohibitio expressè eum in casum restricta videtur, quo uxor adhuc
 vivit. Atque hanc affirmativam publico scripto defendit *Christo-*
phor. Bucholtz in Academia Rinteleni, olim Pand. Prof. quod in-
 scripsit: *De matrimonio Principis cum defunctæ uxoris sorore con-*
tracto, Responsum juris. Refutavit eum *Dn. Havemannus Theol.*
 sed is se denuò defendit, & tertiâ etiam vice contra *Ægidium Sen-*
schium Prof. Witteberg. ipsum in eodem argumento oppugnantem.
 Sed negativa verior omnino est. Prohibitio enim quæ *v. 16.* habe-
 tur, etiam ad hunc casum haud dubiè applicanda est ob paritatem
 gradus & rationis omnimodam identitatem. Unde est, quod & *Fac-*
ultas Theol. Jenens. adversus Judæum nomine *Nathan* pronuncia-
 vit, qui mortuâ uxore sororem ejus matrimonio sibi junxerat. vid.
Osiander Observat. ad Grot. L. II. c. 5. th. 14. §. 1. p. 180. Adde *Dede-*
kenn. Consil. Theol. Vol. 3. Sect. 2. T. 2. n. 6 9. seqq. Idem argumen-
 tum jam ante *Bucholtz*ij tempora ventilavit *Hoffmannus* Theologus
Helmstadiensis cura *Hesbusio* Superintendente & Ministerio *Hilde-*
siensis; Ziegl. Not. in Grot. pag. 281. conf. Phil. Matthæi ad L. 144. de
R. l. n. 14. Ubi & illud notare licet, non approbare nos, quæ *Simon*
ad Grot. L. II. c. V. §. 14. n. 4. Not. manere vinculum, matrimonii an-
notavit, confundi se. à memoratis scriptoribus quæstionem: Utrum
princeps salvâ conscientia suâ tale matrimonium contrahere possit,
cum illa: Utrum princeps in tali matrimonio de facto contracto salvâ
conscientia persistere possit? Has enim quæstiones pro subordinatis
 habemus. Quod si enim eviceris, principem jure divino prohiberi
 tale matrimonium inire, simul illud largiendum erit, de facto con-
 tractum rescindendum esse, utpote quod uti in sequenti §. ostende-
 mus, in omni prohibitione, quæ habetur *Lev. 18.* obtinet. Et hæc di-
 cta de prohibitione divina sufficiant.

§. XI.

In quibus gradibus matrimonium Jure naturæ & divino uni-
 versali sit prohibitum, ex dictis constat. Expedienda autem jam
 est quæstio: *Si contra prohibitionem juris naturæ vel divini persona*
vetitæ nuptias de facto celebraverint, utrum matrimonium initum
dicen-